

4. zastavení – Hlavní náměstí (2)

MADE IN STERNBERG

Ve 14. století bylo město Šternberk povzneseno na úroveň věhlasného duchovního centra a zachované gotické památky dokládají prvořadý význam, který Šternberku přinesla tato nejvýznamnější etapa kulturní historie. Další etapou v historii města, která jej významně zviditelnila a stavebně proměnila, byla první polovina 19. století. Bohatství měšťanstva, které podniklo nebývalou stavební aktivitu, zajistil vzestup zdejšího tkalcovství, počínající již ve druhé polovině 18. století a prudce vzrůstající zejména od počátku 19. století.

Tkalcovský cech také zavedl začátkem 19. století signování šternberských výrobků, aby byla zaručena jejich pravost. Každý výrobek, který neodpovídal stanoveným normám, byl zabaven dohlížecí komisí. Bavlněné zboží, označované za „šternberské“, sestávalo z látek na šaty, barevných kapesníků a šátků. Ke lněnému zboží patřilo povlečení a keprová lněná látka. Celkový obrat byl odhadován nejméně na 1 milion zlatých konveční měny.

Nárůst objemu domácího průmyslu spojený s neustálým přílivem nového obyvatelstva významně podmínil i rozšíření předměstských částí Šternberka - počet obyvatel města vzrostl v období od roku 1820 do roku 1839 z 6 000 na 10 000.

Šternberk patřil k pozoruhodným střediskům řemeslného průmyslu celého Rakouska, byl znám neucházející průmyslovou činností obyvatel – krásou, důkladností a množstvím svých výrobků a nanejvýš zajímavým, zvláštním mechanismem svého obchodního ruchu. Zboží nacházelo odbyt v Brně, Budapešti, Debrecínu, ve Vídni i v Itálii.

TKALCI

Tkalcovská výroba byla ve Šternberku organizována na principech tzv. kupního systému v režii komisionářů. V roce 1800 pracovalo ve Šternberku 32 soukeníků, kteří vyráběli soukenný flanel. Devět z nich pracovalo pro místní faktory, ostatní prodávali zboží v místě nebo na trzích. Měšťanští tkalcovští mistři se dělili na mistry z vnitřního města a z Olomouckého předměstí. Na obou místech bylo v činnosti na 462 tkalcovských stavů. Hlavním vyráběným druhem zboží byl kanafas. Tkalci, kteří nepracovali pro faktory, uváděli, že prodávají své zboží na trzích až ve Vídni, Uhrách a v Polsku. V roce 1802 začali šternberští tkalci zpracovávat místo lněné příze bavlnu. Na dovozu bavlny se podílel i tkalcovský cech. Tradiční barvení tkanin na bílo a černo bylo v té době nahrazeno barvením na modro a hnědo. Specializace šternberského tkalcovství na výrobu potištěné bavlněné

tkaniny tzv. kartounů dokládají od roku 1806 i záznamy v rodných matrikách farního kostela ve Šternberku, v nichž se od tohoto roku objevuje nový specializovaný řemeslník – tiskař kartounů.

První oprávnění k tovární výrobě bavlněného a lněného zboží získali roku 1802 bratři Pawlikové.

Počet tkalců zabývajících se výrobou zboží všeho druhu jak ve Šternberku, tak i v jeho okolí byl v roce 1832 odhadován na 10 000 osob. K cechu přínáleželo v roce 1842 1 205 mistrů, 700 tovaryšů a 600 učňů.

Cechy byly formálně zrušeny v roce 1859 a šternberský průmysl se začal ubírat novým směrem teprve v 80. letech 19. století, kdy začaly vznikat mechanické tkalcovny továrního charakteru.

Přestože bylo vždy Hlavní náměstí ve Šternberku tržní plochou, nemá na svém obvodu žádnou z budov, která by sloužila městu: radnici, banku, hotel, restauraci.... Je lemováno pouze bytovými domy s provozovny v přízemí. Jen dům Hlavní náměstí číslo 10 byl místem, kde se odehrávaly slavnosti a cechovní události cechu tkalců.

Původní dům dokladovaný od 70. let 17. století byl roku 1729 zakoupen Tkalcovským cechem za 395 tolarů moravských. V roce 1808 pořídil pro svůj dům rovněž várečné a šenkovní právo za částku 365 tolarů. V roce 1842 cech přikoupil od sousedního domu plochu za 988 florénů konvenční měny a celý dům nákladem 10 616 florénů konvenční měny přestavěl, aby mohl pohodlně obsáhnout úřad celé své tkalcovské šternberské obce. Náročná empírová adaptace domu poukazuje na význam tohoto řemeslnického sdružení. Cech dům prodal v roce 1873.

Dnes má dům s nádherným systémem kleneb zachovanou schodišťovou halu s velkorysým kamenným schodištěm, jež je osvětleno světlíkem vystupujícím formou věžovité stavby nad střechu. Původní je i bohatě pojednané zábradlí schodiště. Tímto schodištěm se vcházelo do sálu orientovaného do náměstí. Fragmenty jeho výzdoby jsou pod nánosy dalších stavebních úprav domu pro potřeby bydlení. Bohatství cechu dokladují i v roce 2007 restaurovaná dvoukřídlá vrata.